

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

ל"א.

עין משפט
נר מצוה

(א) יצאנו דף ק"ג (ב) ז'ל
אמרי אסוקי וכו' ק' יצא
צ"י וכו' א"ל בלעזרהס דף
כב ע"ג, (ג) פסחים
קט: [מוס' פסחים פ"ח],
(ד) פסחים קט: (ה) פסחים
ז: קט: מנחות לה:
מגילה אל: מה סג,
(ו) ונכרות לה: (ז) [נס],
(ח) בשבת ק"א: פרש"י
כלומר רבינו דבורו משה
דבורו וצ"ל לה: פרש"י
ביקרא למה קא משבע
ובחולין ג. פרש"י תלמיד
[כס], (ט) [דף מ"ג], (י) [ועי'
מוס' גיטות מד: ומוס'
מה נה: ד"ה ולבני מערבא
וכי' וע"ע מוס' מנחות לו:
ד"ה ושמרת], (יא) ר"מ מ"ג,
(יב) [דף מ"ג], (יג) [ולב
נמי ולב א"ן לו בישר
כ"ל לעינ']

תורה אור השלם

1. ויהי קודם ארץ ויאמר
לו רצו ורצו ארץ ויעצו
הרץ הפקר ויעבר את
הרשעי: שמואל ב יח כג
2. והוא עבר לפניהם
ויעברו ארצה שבע
ועמים עד גשתו עד
אזו: בראשית לג ג
3. ויהי הפקר לפניהם
פרצו ויעברו שער ויצאו
בו ויעבר מלכם לפניהם
ויי בראשם: מיכה ב יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מעות וכו'
לעם הארץ זה וזה כלל
ומית וכו' נמק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הלוקח לולב
וכי' וקנה סיפא ב"א
בע"ה וכן ברוב דף י"ז
ע"א אל בני וכו' כ"ה.

מוסר רש"י

משה. כלומר רבינו דבורו
כמשה דבורו (שבת ק"א)
אז: ביקרא למה קא
משבע (ביצה ח"ג): אז:
תלמיד מס' [חולין ג],
כופל בה דברים. מעט
היה ספל גון מפרין
הוא ולמטה [פסחים קט:]. לולב
ויעבור מלכם לפניהם.
יקדים לך כדלס [פסחים
ז:]. הלוקח לולב
מחבירו בשביעית. לולב
לוקח אדם בשביעית מעט
הארץ. משום דנת שעת
שכנסה לשביעית היא וכל
האלנות הולכין אחר מנהג
חוק ממחרת, והמרגו אלו
רשאי לוקח בשביעית א"ע.
דמטה ששית משום
האמרוהו נטר לוקח אלוין
ופירות שביעית היא ואין
מוסרין דמי פירות שביעית
לעם הארץ, עשהה כה
סחורה ואינו מבעין זמן
היעבר כשלה להי.
שפעה (בבברות ל"א).

משה. (ח) גדול הדור: [שפיר קאמרת]. כתיב: כל אסוקי מלחא. הואיל וכוונתו לגמור לית לן בה: כופל בה דברים. מאנה והלה: **מוסיף בה.** בהלל מוסיף לכפול על כפילתו של רבי: **מאודך ולמטה.** כדפרי' לעיל [ג]. שכל המזמור כפול מראשו ועד כאן: ל"ש. דלתיא ברכה כמנהג אלא ברכה שלאחריו: **עוצר.** קודם: **ויעצור אם הכושי.** קדמו לרין לפניו: **בתנאי' הלוכה לולב מחבירו.** לי נראה דהלוכה לולב מעט הארץ כדלמרי' דהא בעם הארץ קמיירי רבא אמר רבא גומ' ועם הארץ לגבי חבר לא קרי ליה חבירו ואי לוקח נמי עם הארץ מי ציית לן להחזיק חבירו כחשוד: **נותן לו אתרוג כמנהג.** חבר שקויה השוענא כולה מעט הארץ כשביעית יבקש ממנו ליתן לו אתרוג כמנהג: **לפי שאין רשאי כו'.** בגמ' מפרש טעמא: **גמ' מנניע ליה דמי אתרוג כולב.** ימכור לולב ביוקא עד שיתן לו אתרוג כמנהג: **וליסוב ליה.** דמי אתרוג כדלמרי' מ"ט אין רשאי ללוקחו כשביעית: **אין מוסרין דמי פירות כו'.** דהמורה אמרה (ויקרא כה) לאכלה ולא לסחורה ככל פירות שביעית חייבין להתעבר כשביעית הן ודמיהן ולא עשהה כהם סחורתו להנניע לאחר שביעית ולהעשיר ועמי הארץ חשודין על כך לפיכך אין מוסרין להם דמים ליקח מהם כלום דמים דקעצר אלפני עור לא תמן מכשול (ויקרא ט): **יוסר ממוון שלש סעודות.** אבל מוון ג' מוסרים כדי חיי דאיכא למימר לסעודת שנת הוא ריך וכוון שהותר לעצב שנת והותר לכל ימות השנת: **ואם מסר.** ששכח ומכר לו: **יאמר.** חבר זה שמסר לו: **מעוט הללו.** שמסרתי לעם הארץ זה (וכו') וחלה עליהם קדושת שביעית כדלמרינן לקמני' שביעית תופסת דמיה כקדושת' מקראי: **יהו מחוללין על פירות שיש לי בחור ציפי.** שאינם של שביעית ויכנסו לפירות לקדושת מחמתיהן: **ובא**

אבל לפנינו מצוה בדרך. כי האי גוונא אמרי' גבי מגילה פ' הקורא את המגילה עומד (מגילה דף כ"א): וכן תנן פרק זה סימן (ג' דף כ"א): **יש שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו ומפרש בגמ' לאחריו ריחני הוה מני למימר לאחריו הלל ומגילה במקום שנהגו שלא לברך אחריהן אלא ריחני פסיקא ליה וכמו כן הוה מני למימר מלות טובא כגון צ"לית ושופר וסוכה ולולב למאי דפי' ר"ת דאין מזכרין לשמור חוקיו אלא אחתפילין לחודייהו ודוקא כשמסלקן משום לילה וכמאן דלמך לילה לאו זמן תפילין הוא':**

עובר לעשייתן. מטעם זה ריך לברך לולב קודם שיעלנו דאי לאחר שנטלו מדלגציה נפק ציה כדלמרי' בסוף פירקין (דף מ"ג) וימיהו לא מסתבר כלל דהיאך יברך עליו והוא מונח בכלי הא' אמר בהקומץ רבה (מנחות לה: וש) תפילין מאימתי מברך עליהן משעת הנחה עד שעת קשירה וכל שעה שאין המצוה מזמנת ידיו לעשות לא מיסתבר כלל לברך עליו ושמה משיתמיל ליעול לולב קודם שיעול האתרוג מברך והיינו עובר לעשייתן שמעכבין זה את זה אי נמי לאחר שנטל שניהם אלא שהופך אחד מהן כדלמרינן בסוף פירקין (דף מ"ג). כשהפכו דאין יוצא מלות אלא דרך גדילתן כדלמרינן פרק לולב ועברה (לקמן מה:): מדכתיב עלי שטים עומדים ואפי' נקיט להו כדרך גדילתן אפטר שיתכוין שלא לזאת זו עד אחר ברכה כדלמרי' בסוף ראוהו ב"ד (ר"ה לה:): דמלות אינן ריכין כוונה מ"מ בעל כרחו לא נפיק והא דלא משני הכא בסוף פירקין (דף מ"ג). דמיירי באדם שאינו צקי שהולך אל צקי ללמוד אי נמי משום דלא גמרה מלותו עד אחר

משה שפיר קאמרת אלא התם והכא אסוקי מילתא היא ולית לן בה) אמר רבא לא לימא איניש יהא שמויה רבא והדר מברך אלא יהא שמויה רבא מברך בהדרי א"ל רב ספרא משה שפיר קאמרת אלא התם והכא אסוקי מילתא היא ולית לן בה: מקום שנהגו לכפול: **הנא רבי כופל בה דברים רבי אלעזר בן פרטא מוסיף בה דברים מאי מוסיף אמר אביי מוסיף לכפול מאודך ולמטה: לברך יברך:** אמר אביי ג"ל"ש אלא לאחריו אבל לפנינו מצוה לברך דאמר רב יהודה אמר שמואל א"ב כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן ומאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא דאמר רב נחמן בר יצחק דכתיב וירין אחימעין דרך הככר ויעבור את הכושי אביי אמר מהכא והוא עבר לפנייהם ואיבעית אימא מהכא ויעבור מלכם לפנייהם וד' בראשם: **בתנאי' ג' הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה לפי שאין רשאי ללוקחו בשביעית: הונא ימבליע ליה דמי אתרוג בלולב וליתוב ליה בהדיא ה"לפי שאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ דתניא אין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ יותר ממזון שלש סעודות ואם מסר יאמר הרי מעות הללו יהו מחוללין על פירות שיש לי בתוך ביתי ובא**

יענוע דמהאי טעמא נמי מזכרין אנטילת ידי אחר נטילה דלא גמר מלותו עד אחר ניגוב כדלמרי' פ"ק דסוטה (דף ז'): דאסור לאכול בלא ניגוב ידי ומיהו לא דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

צ"ל דמי כולי האי דיענוע אינו אלא מכשירי מלוא

פ"ט א טו"ש"ע א"ח סי' טו
ספ"ק א כהנאה:
צ ב מ"י פ"ח מהל'
בכרות הל' ג' ז"א
הל' ג' ו"ד מה' תפילין
הלכה ז' סג עשין כו
טו"ש"ע א"ח סי' כה ספ"ק
ח וסי' קמ ספ"ק יא:
צא ג ד מ"י פ"ח מה'
שמיעה הלכה יא:
צב ה שס הלכה י:

רבינו חננאל

וכן לא יאמר יהא שמיה
רבה והדר מברך. אמר
ליה רב ספרא משה
שפיר קאמרת, אלא מיהו
בתרתייהו הכא והתם, חדא
מלתא היא, ואסוקי מלאת
לית לן בה. **בתנאי' מקום**
שנהגו לכפול יפול. תנא
רבי כופל בה דברים.
ו' אליעזר בן פרטא,
מוסיף. ואוקימנא מוסיף
לכפול, מאודך ולמטה.
הכל לברך אחיו יברך, הכל
כמנהג המדינה. ואוקמה
אביי לא שנו אלא לאחריו,
אבל לפנינו מצוה, דקיימא
לן כל הברכות כולן מברך
עליון עובר לעשייתן. פי'
כדכתיב וירין אחימעין
דרך הככר ויעבר את
הכושי. כלומר רן אחימעין
היורדים את הכושי.
פיסקא הלוקח לולב
מחבירו בשביעית נותן
לו אתרוג כמנהג כו'.
לא רצה לתת לו אתרוג
במתנה, מביע לו דמי
אתרוג בלולב. פי' אם היה
שהו הלולב וזו האתרוג
זו (והו' לו שני זווים
בלולב, ולוקח האתרוג
בהנא. כי בפרוש לתת דמי
פירות שביעית לעם הארץ
אסור. והאתרוג שהוא פרי
אסור בהנאה, אבל הלולב
שהוא כמו עץ ואינו פרי,
היתין אומר כי אין בו
אסור. [מיקחא דאמרין
לקמן שהוא אסור, א"ל
משום דהוא לולב בן שנה
שישת שוכנס בשביעית.
דתניא אין מוסרין פירות
שביעית לעם הארץ יותר
ממזון שלש סעודות, ואם
מסר אומר לו מעות הללו
מחוללין כו'. פי' מוון ג'
סעודות כדי מוון ליום
אחד ואפילו לשבת.